

אעפ"י שהוא מחובר. ואולי אפשר ליישב דאין כוונת התו"ש דמחובר הוא "מקוה טהרה" למוקצה, רק כוונתו דעשבים הרי בעצמותם אינן מוקצה דחזיא לקינוח או למאכל בהמה ורק דאיכא בהו מוקצה של מחובר, בזה כתב התו"ש דמחובר בהיותו תלוש הוי מוקצה ולא בהיותו מחובר משא"כ בזמורה מחוברת דאינה חזיא למידי, ואפי' לשיטת המג"א ש"ח סקל"ט דסתם זמורה לא הוי מוקצה היינו דוקא בתלושה אבל בהיותה מחוברת לא חזיא למידי ובזה שפיר הוי מוקצה ולא מדין מחובר. רק דק"ל מסימן שכ"ה סעיף י"א דמשמע שם דעשבים הוי מוקצה. (א"ה. ע"ע בהערות סוכה לז: לאכול ממחובר).

[יצחק זילברשטיין]

התוספת

תשובה

מנליה דמקרי מוקצה במחובר דעיקר המוקצה אינו אלא משום דאין משתמשין במחובר לקרקע וכיון דבירק לא שייך זה שוב לית ביה משום מוקצה, ואף דקי"ל בסי' שכ"ה דמחובר מקרי מוקצה היינו כשנתלשו בשבת שפיר מיקרי מוקצה דאקצי דעתיה מיניה כיון שלא תלשן מבע"י, אבל להשתמש בו בעודו מחובר אין בו משום מוקצה, והא דכ' בסי' שי"ב ס"י דלא יזיז ממקומו היינו שלא יתלוש אותן ממקומן ודלא כהמג"א שכתב הטעם משום ^{אורח חיים}מוקצה דליתא".

^{אורח חיים}והנה מתוך דבריו נראה נהי דבעודם מחוברים אין עליהם תורת מוקצה, מ"מ ההשתמשות הוא מוגבל שהרי הן מחוברים ומותר להשתמש בהם ולכן לאחר שנתלשו חל עליהם תורת מוקצה הואיל והדבר עומד להשתמש כשאר דברים המטלטלים, וזה א"א לכן הו"ל מוקצה, ול"ק מהא דשבת קכ"ה דזמורה הוי מוקצה מצד עצמה כמ"ש ומהא דסי' שכ"ה לא קשיא משום דהוו מחוברים ונתלשו ואקצי דעתיה מהן להשתמש בדבר המטלטל.

יוסף שלו' אלישיב

^{הנה}הספר א"ר ותוספת שבת לא נמצאים אצלי ויש צורך לעיין בגופן שלהם. והנה התהל"ד (שהועתק בשאלה) הביא מה שכתב בתוספת שבת בזה"ל "דבמוקצה במחובר ליכא, והא דשייך מוקצה במחובר היינו לאחר שנתלשו", עכ"ד. כנראה דכוונתו לומר דרק לפי מדת ההשתמשות המוגבלת במחובר לא הוי מוקצה, אבל לאחר שנתלשו שהוא עומד להשתמש בו כדבר המטלטל ותלוש, מה שמקודם היה בלתי אפשרי השתמשות כזאת [נחשב] למוקצה, ולכן בעשבים שנתלשו אסור לו ליטול בידו להאכיל לבהמתו משום מוקצה, ואף דבזמן שהם מחובר היה מותר לו להשתמש בהם כהשתמשות במחובר ואין עליהם תורת מוקצה, ולפי"ז מ"ש לחלק בין זמורה לעשבים עולים כהוגן.

^יש' לציין כי הפמ"ג בסי' של"ו בט"ז סק"ד כבר עמד ע"ז בהא דבסי' שי"ב ס"ו מבואר בדברי המחבר דירק משתמשין בו, ובסי' שכ"ה סי"א משמע דמוקצין הם בטלטול וכמ"ש המג"א בסי' שי"ב (סק"ו).

עוד בענין הנ"ל.

^{בתוספת}שבת סי' של"ו כתוב וז"ל "גם מ"ש הט"ז דמחמת מוקצה יש לאסור לא ידענא

סימן נח

ביצה עיקר דרכה לאכול אותה מבושלת וביאור קושיית

הגמ' בריש ביצה

[1234567]

ביישוב קושיית הגרע"א בריש ביצה

ביצה ב' ע"ב

אי הכי אדמפלגי בביצה לפלגו בתרנגולת, ותמה בחי' הרעק"א על מה שכתב בבעל המאור דא"א לאסור מוקצה ביו"ט ולהתיר בשבת ורק אם בשבת אסור בלא"ה משום מלאכה כגון הא דאין מבקעין ^{עצים} מהקורה שנשברה ביו"ט, שפיר נאסר ביו"ט, אבל בהא דנבלה שנתנבלה בשבת גם ביו"ט בע"כ דמותר, וביצה שנולדה למה אוסרין ביו"ט הלוא בשבת אפשר לגומעה חיה, ותירץ דמכיון דאין דרכה לאוכלה אלא מבושל וזה א"א בשבת שפיר אסרין ביו"ט משום מוקצה, וממילא אף לגומעה חיה אסור בשבת, ולפי"ז אין מקום לקושיית הש"ס שהרי חידוש זה דביצה אסורה אף דאפשר לאוכלה חיה, והוה סד"א דבשבת אין לאוסרה שהרי חמירא ולא אתי לזלזולי בה, ואעפ"כ אסורה במאכל הואיל ואין דרכה אלא לאוכלה מבושלת, ונשאר בתימה.

ונראה שהרי זה פשוט מה שאמר ר"נ דרבי סתם ביו"ט כר' יהודה ובשבת כר' שמעון, ומשום האי טעמא אמר אנו אין לנו – גבי מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין – אלא ב"ש כר"י וב"ה כר"ש, אין הכוונה דלב"ה גופיה יש הבדל בין שבת ליו"ט, כמו שאין חילוק לר"י ור"ש, תדע דהרי לר"נ טעמיה דב"ש

במתני' דידן דהתיר ביצה שנולדה גם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, דכר"ש ס"ל דלית ליה מוקצה, ואיך א"כ ס"ל גבי שבת כר"י, ואטו בסברות הפוכות פליגי, ולדידיה אדרבה בשבת יותר מחמירין.

ועוד ראייה דהגמ' לא מקשה אלא מכדי מאן סתמיה למתני' רבי מאי שנא ביו"ט דסתם לן כר"י ומאי שנא בשבת דסתם כר"ש, ולמה לא מקשינן גם אב"ה, וע"כ דזה פשוט דגם ב"ש וב"ה לא מחלקין בכך כמו ר"י ור"ש, רק רבי הוא שהכריע לחלק בין שבת ויו"ט. **והנה** צ"ל דר"י ס"ל דב"ה כוותיה סברי ואסרו בכל מקום, ור"ש ס"ל להיפך, וכן מצאתי מבואר ברמב"ן במלחמות ריש פ"ק דביצה (ב' ע"א מדפי הרי"ף) דלר"י ב"ש לית להו מוקצה וב"ה אית להו ולר"ש ב"ש אית להו וב"ה לית להו אחד שבת ואחד יו"ט עכ"ל.

וא"כ רבינו הקדוש כשבא לסתום המשניות שנה ביו"ט כשיטת ר"י דב"ה הם מן האוסרין, ובשבת סתם כר"ש ולב"ה מגביהין עצמות וקליפין, וא"כ הא דמקשינן לר"נ אדמפלגי בביצה לפלגי בתרנגולת שפיר קמקשינן, שהרי זה ברור שב"ש וב"ה פליגי בביצה שנולדה, וגם זה ברור כאמור לעיל דלדידהו אין שום הבדל בין יו"ט לשבת ובתרווייהו פליגי, וא"כ למה פליגי בביצה ולא בתרנגולת, וזה פשוט.

סימן נט

אם היה איסור מוקצה בימי שלמה

(רשימה)

שלמה לבי מדרשא אבא מת ומוטל בחמה שלחו לו הנח עליו ככר או תינוק וטלטלו – י"ל דמסתבר דבית

מוקצה נאסר בימי נחמיה בן חכליה שבת קכ"ג ע"ב, ומה שאמרו בשבת ל' ע"ב ושלח

דוד קיימו כל התורה כמו האבות דקיים אברהם אבינו אפי' עירובי תבשילין.

אך בחת"ס על או"ח סי' שי"א [סעיף ב'] כתב בהא דשבת ל' דהשאלה היה אם מותר לטלטלו מרשות

לרשות, והשיבו לו ע"י תינוק, ומתבטל המת להתינוק וחי נושא את עצמו, ומה שהזכירו ככר אשיגרא דלישנא הוא ע"ש. (א"ה. וע"ע מש"ש בהערות שבת ל: אות ב' ר').

סימן ס

בנין וקשר במשכן קבע ועראי והחילוק ביניהם לשבת

[עיין ח"ג סימן ס']

בעזרת השם יתברך

ובבבלי דף ע"ד ב' קשירה במשכן היכא הוי, אמר רב שכן קושרין ביתדות אהלים [ופירש רש"י כדכתיב יתדות המשכן וקושרין היריעות במיתריהם], ופריך הש"ס ההוא קושר על מנת להתיר הוא, ולדברי החתם סופר הרי סוגיא זו דף ע"ד פליג אסוגיא דלעיל דף ל"א.

* * *

ונראה דהנה הטור אורח חיים סימן שי"ז כתב כל קשר העומד להתקיים לעולם חייבין חטאת על קשירתו והתרתו, ויש לומר דסברת הש"ס היא דלענין שייחשב קשר של קיימא יש צורך שיהיה עומד להתקיים לעולם וכיון שהבטיחן הקדוש הוא להכניסן לארץ אין זה מיקרי לעולם.

ולכן אי אפשר ללמוד קושר מהא דקושרין ביתדות אהלים – סוף סוף קשר העומד לעולם לא הוי.

אך בנוגע לבנין אין צורך שהבנין יהיה לעולם, שמה נראה דהענין הוא אם בעינן בנין קבע, ובזה סבירא להו דעל פי ד' יחנו מחשיבו לבנין קבע.

ואף דאמוראים בירושלמי לכאורה לא מפלגי אהדדי לחלק בין בנין לשעה לקשר לשעה לגבי ילפותא דמשכן כנזכר לעיל, מכל מקום איכא למידק מהירושלמי גופיה דיש חילוק ביניהם.

החתם סופר באורח חיים סימן ע"ב למד לדינא מהירושלמי סוף פרק כלל גדול דשבת, דבנין לשעה לא הוי בנין, וזה לשון הירושלמי שם, מה בנין היה במשכן שהיו נותנים קרשים על גבי אדנים, ופריך ולא לשעה הוה, אמר ר"י מתוך שהיו נוסעים וחונים על פי הדבור כמו שהיו חונים לעולם, אמר רבי יוסי בר רבי בון מכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא להכניסן לארץ כמו שהוא לשעה הדא אמרה בנין לשעה בנין – הדא אמרה בנין על גבי כלים, ודחי בנין אדנים כקרקע דמי.

ופסקן כן הרמב"ם בפרק אחד עשר מהלכות שבת ^{אורח חיים} דבנין על גבי כלים לאו בנין הוא, והוא הדין לגבי בנין לשעה, הואיל ואשכחן סתמא דתלמודא בפרק במה מדליקין דף ל"א ע"ב גבי סותר על מנת לבנות במקומו, דכיון דכתיב על פי ד' יחנו כבמקומו דמי, ולא דחי ליה, שמע מינה הכי קיימא לן, עד כאן תוכן דברי החתם סופר.

ולכאורה קשה, שהרי כהאי גוונא איתא בירושלמי לענין קושר, מאי קשירה היתה במשכן שהיו קושרין את המיתרים, ולא לשעה היתה? אמר ר"י מכיון שהיו חונים כו' כמי שהוא לעולם, אמר ר"י מכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא – כמו שהוא לשעה.

דאם בבנין לשעה יתכן לומר דחייב עליו, דהרי אמרו שם "הדא אמרה בנין לשעה בנין", הנה בקושר לשעה ליכא למאן דאמר שיתחייב על זה.

שהרי מסיק הירושלמי אמר רב פנחס מתופרי יריעות למדו, וכדאיתא בבבלי, אלא אמר אביי שכן אורגי יריעות שנפסקה להן נימא קושרין אותה.

* * *

ועל כרחינו דיש הבדל בעצם בין בונה לקושר, דבקושר ה"קיימא" הוא חלק בהמלאכה, ובקושר שאינו של קיימא אין על זה תורת מלאכה כלל, ובכונה על מנת לסתור החסרון הוא מפני דלא היה דומה למלאכת משכן.

והשאלה אם אנו רואין את הקמת המשכן לבנין לשעה, בעל כרחינו יש לנו למילף ממשכן דגם בונה על מנת לסתור, היינו בנין לשעה, הוי בנין. **אבל** בקושר, גם אם נאמר דמכיון דהבטיחן הקדוש ברוך הוא להכניסן לארץ כמו שהוא לשעה, אז אין מקום למילף מהא דקושרין את המיתרים.

שאף שאנו למידים המלאכות ממשכן, מכל מקום מלאכה מיהא בעי למיהוי, שהרי ודאי היו עובדים גם בעבודות שאינן בכלל מלאכות, כמו במפנה חפציו מזוית לזוית, וכיוצא באלו, וכדאיתא בריש פרק הזורק, והא אוגדו בידו, והא במקום פטור קאזלא.

תדע, דבגמרא דף ע"ד מסיק בקושרי יתידות אהלים, ההוא קושר על מנת להתיר הוא, ומשני דלמידים מצדי חלזון קושרין ומתירין, מכל מקום למה לא נילף דקושר על מנת להתיר נמי חייב, ועל כרחך דאין זה בכלל מלאכה כלל.

* * *

אך לכאורה קשה לדעת החתם סופר שכתב שלפי הבבלי בנין לשעה לאו בנין הוא, ממה שכתבו התוספות דף צ"ד ע"ב דיבור המתחיל וכי דרך אריגה בכך, ואף על גב דקולע נימין חשיבה אריגה כמו בבגד... הכא אין סופה להתקיים שעומדת לסתירה, עד כאן לשונם.

ואם כן למה מסיק הש"ס דחייב משום בונה, שנאמר ויבן ד' את הצלע, סוף סוף הבנין הזה אין סופה להתקיים.

והגם דאליכא דרבי אליעזר קאמר לה, ורבנן פליגי עליו, וקיימא לן כרבנן.

מכל מקום לכאורה הא דפליגי על רבי אליעזר הוא משום דלית להו הא מילתא דשייך בנין בכהאי גוונא, אבל בהא דסבירא ליה לרבי אליעזר דחייב משום בונה, גם באין סופה להתקיים, על זה לא מצינו דפליגי.

וכן משמע ממה שכתב המאירי שם, ומכל מקום אינו בנין גמור להקרא תולדות בונה להתחייב חטאת, על הדרך שאמרו בכלים שאין בנין בכלים, ואף על פי כן לכתחילה אסור להחזיר את המנורה מפני שנראה כעין בנין.

אכן רש"י כתובות דף ו' ע"ב גבי מפיס מורסא אם לעשות לה פה חייב, כתב "שהוא מתקן פתח וחייב משום בונה דאשכחן בנין בבעלי חיים דכתיב ויבן את הצלע".

מבואר דסבירא ליה דגם רבנן אית להו דשייך בנין באדם, ואכן יש לומר דבאמת הא דגודלת אינה אלא משום שבות הוא מהאי טעמא דסופה להסתור והוה כבנין לשעה.

סימן סא

עוד בהנ"ל

(באופן אחר)

ולפי דברי החתם סופר סוגיא זו של דף ע"ד פליג אסוגיא דלעיל דף ל"א, ועל כרחינו צריכים לומר נהי דלענין סותר על מנת לבנות במקומו מיהא הוה הואיל וכתוב על פי ד' יחנו כסותר על מנת לבנות במקומו דמי, מכל מקום לענין קשר של קיימא, מכיון שהבטיח הקדוש ברוך הוא להכניסן כמו שהוא לשעה.

* * *

והא דעירובין נ"ה אמר רב הונא יושבי צריפין אין מודדין להן אלא מפתח בתיהן, מתיב רב חסדא ויחנו על הירדן מבית הישימות... ותניא כשהן נפנין (וישראל במדבר יושבי אהלים היו שאינן קבועין ואפילו הכי מהלכין את כל המחנה כד' אמות, רש"י), אמר ליה רבא דגלי מדבר קאמרת, כיון דכתיב על פי ד' יחנו כמאן דקביעי להם דמי, (חשובה היא חנייתן להיות נידונית קבע, רש"י).

ובמאירי שם "מכל מקום אהלי מדבר הואיל ואין נסיעתם וטלטולם תלוי ברצונם אלא על פי הנבואה הרי הם כאהל קבוע אף על פי שהן של צריפין, הא שאר בתים של צריפין אין חשובין קבע לדון את כולם כעיר".

נמצא לפי דברי המאירי דאין צורך להחשיב קבע אלא מכיון שאין עזיבת המקום תלוי בדעתם, אין להם דין צריפים.

אבל לפי דברי החתם סופר, הני תרי סוגיות שייכי לאהדדי, ואם אנו אומרים דזה חשיב סותר על מנת לבנות במקומו כיון דכתיב על פי ד' יחנו, הוא הדין דהוה בנין לשעה, ואם כן למה בקושר פריך הש"ס דהוה קושר על מנת להתיר הוא?

*

החתם סופר אורח חיים סימן ע"ב [זה לשונו:], הירושלמי סוף פרק כלל גדול מה בנין היה במשכן, שהיו נותנים קרשים על גבי אדנים, ופריך ולא לשעה היה, אמר ר"י מתוך שהיו נוסעים וחונים על פי הדבור כמי שהיו חונים לעולם, אמר ר"י בן רבי בון מכיון שהבטיח הקדוש ברוך הוא להכניסן לארץ כמו שהוא לשעה, הדא אמרה בנין לשעה בנין, הדא אמרה מן הצד בנין, הדא אמרה אפילו נתן על דבר אחר, הדא אמרה בנין על גבי כלים, ודחי בנין אדנים כקרקע דמי. ופסק כן הרמב"ם פרק אחד עשר מהלכות שבת, דבנין על גבי כלים לאו בנין הוא... ולמדתי מהירושלמי... חדא, דהוי ליה למימר בנין לשעה, ופירושו בנין לשעה שהוא עשוי מתחלה לבנותו ולסותרו לשעתו ולחזור ולבנותו ולסותרו כל שעה, כמו שהיה במשכן, ופליגי אמוראי למאן דאמר מתוך שהיו חונים על פי הדיבור הוי ליה כבנין עולם אם כן הדרין לכללן דבנין לשעה לאו בנין הוא, וכיון דאשכחן סתמא דתלמודא דידן בפרק במה מדליקין דף ל"א ע"ב גבי סותר על מנת לבנות במקומו, דכיון דכתיב על פי ד' יחנו כמקומו דמי, ולא דחי ליה שניא הכא, עיין שם.

ולכאורה קשה הא כהא מילתא איתא בירושלמי לענין קושר, "מאי קשירה היתה במשכן שהיו קושרין את המיתרים, ולא לשעה היתה, אמר ר"י מכיון שהיו חונים כו' כמו שהוא לעולם, אמר ר"י מכיון שהבטיח הקדוש ברוך הוא – כמו שהוא לשעה, אמר רב פנחס מתופרי יריעות למדו, ובבבלי ע"ד ע"ב קשירה במשכן היכא הוא, אמר רב שכן קושרין ביתידות אהלים, [ופירש רש"י כדכתיב יתדות המשכן, וקושרין היריעות במיתריהם], ופריך הש"ס, ההוא קושר על מנת להתיר הוא, אלא אמר אביי שכן אורגי יריעות שנפסקה להן גימא קושרין אותה.

ונראה דהנה הטור אורח חיים סימן שי"ז כתב כל קשר העומד להתקיים לעולם חייבין חטאת על קשירתו והתרתו, ויש לומר דסברת הש"ס הוא, דלענין שייחשב קשר של קיימא יש צורך שיהיה עומד להתקיים לעולם.

וכיון דהבטיחן הקדוש ברוך הוא להכניסן לארץ אין זה מקוים לעולם, ולכן אי אפשר למילף קושר מקושרין ביתדות אהלים, סוף סוף קשר העומד להתקיים לעולם לא הוי.

אך בנוגע לבנין אין צורך שיתקיים לעולם, שמה נראה דיש צורך לבנין קבע, ובוה סבירא לן דעל פי ד' יחנו מחשיבו לבנין קבע.

* * *

והנה ידוע תירוצו של המרדכי על קושיית רבינו תם על רבינו אליהו הסובר דדין וקשרתם בתפילין הוא לקשור בכל יום, ואיך אמרינן בעירובין פרק המוצא

תפילין דאם מצא תפילין מותרין אסור לו להכניסן משום דאסור לקשור אותם, ואי נימא כרבינו אליהו, הלוא אין זה קשר של קיימא.

ותירץ המרדכי, דהמצוה של וקשרתם מחשיבו לקיימא, [המרדכי בהגהתו הראשונה במסכת חולין וזה לשונו], "מיהא נראה לי דראיית רבינו תם אינה ראייה, דאף על גב דלאו קשר הוא אסור לקושרו בשבת, דרחמנא קרייה קשר, וכן מצינו פירקא [שני] דסוכה, אמר רב יהודה כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל, ופריך מהא דאמר גבי תינוקות העוסקים בפרה, מביאין שוורים שכרסן רחבה שחוצצים מפני קבר התהום, ומשני אף על גב דלאו אהל הוא רחמנא קרייה אהל דכתיב עור ובשר תלבישני".

אמנם לענין קשירת יתדות המשכן, מלבד שהתורה לא קראה לזה קשר, הרי כל עוד ולא ילפינן מהות מלאכת קשר, הרי לא שייך ללמוד מהא דהתורה קראה קשר, שהרי עוד לא ידעינן מה זה קשר.

סימן סב

הוצאת הוצאת

הידוק קשר הציצית בשבת

הוצאת הוצאת

שאלה

להדק בשבת את הקשר האחרון של הציצית שנרפה?

יצחק זילברשטיין

תשובה

טוב, לך ולרעייתך ולכל בני ביתך שיחיו.
עלה והצלח בכל אשר תפנה
כעתירת אביכם הדורש שלומכם
יוסף שלו' אלישיב

על דבר השאלה אם מותר לקשור בשבת את הציצית שנרפה קשר אחרון. אין אני רואה היתר בדבר, נהי דהציציות קשורות כבגד ע"י קשר עליון, אבל הוא הלא מעונין ורוצה בהקשר התחתון בכדי שעל ידו יחזיקו מעמד השלוש עשרה כריכות.

והנני חותם מעיו הפתיחה בבריות גופא ונהורא מעליא ובכל

122467

סימן סג

חובל בשבת ונצטרך הדם חייב משום מפרק ביאורו והיאך במקלקל

(ע"ע בסימן ע')

ב"ה

י"ח אדר תשכ"ג

122467

אוצר החכמה

כבוד ידידי הרב הגאון המובהק מהור"ר שלמה שרייבר שליט"א

(א"ה. ה"ה נאב"ד בד"צ אגודת ישראל ירושלים).

את הספר בית שלמה אשר שדר לך מר למנה הגיע לידי במועדו ואני מודה לכת"ר על אשר כיבדני בספרו החשוב הנ"ל.

יהא רעוא שיפוצו מעיינותיו חוצה ויוכה לשבת באהלה של תורה מתוך הרחבת הדעת ושלות הנפש.

כנפשו היקרה ונפש המברכו

אוצר החכמה

יוסף שלו' אלישיב

שנפרד ויצא מן הבשר לתחת העור כמאן דמנח בקופסא דמיא.

ובסוגיא דכתובות דף ה' ע"ב מבואר דאם תמצית לומר דם מפקד פקיד לדם הוא צריך ושרי ופירש רש"י "כמו פקדון כנוס ועומד ואינו נבלע בדופני הרחם להיות יציאתו על ידי חבורה אלא שהפתח נעול בפניו ופותחין לו ויוצא", וכבר עמדו האחרונים ז"ל איך יפרנס הרמב"ם – הסובר דחובל חייב משום מפרק – סוגיא זו, הלוא גם בחולב "דפקיד ועקיר וקאי בעטיני הדד כתבואה בקשיה", מכל מקום חייב משום מפרק.

ובעל כרחינו צריך לומר דיש הבדל בין פקיד דכתובות לההיא דחולב.

עיינ באבני נזר מה שכתב באגלי טל דף נ' ע"א "דדוקא בעושה מעשה בדבר המתפרק כמו בדישה שחובט בחיטין עד שמתפרקין וכן בסחיטה שדוחק במשקה וכן בחולב שמושך הדד עד שהוא

מד"י עברי על פני ספרו היקר ראיתי בחידושין על מסכת שבת בענין חובל הביא הקושיא לשיטת הרמב"ם (פ"ח מהלכות שבת ה"ז) דחיובא דחובל הוא משום מפרק ושיעורו בגרוגרת ובצריך לדם, איך אפשר לומר דבנצטרך הדם גם כן חייב הלא עוד אין לו דם לכלבו, ותירץ התוי"ט (ריש פרק שמונה שרצים) שזה דומה לשם משמעון, ותמה על זאת כת"ר ואחרי כן מצא שכן תמה רעק"א ז"ל (בתוס' למשניות אות קל"ג עיי"ש). שהרי אין לו שום דמיון לשם משמעון דשתי האותיות הם חיוב ומתקיים במקום אחר, אבל כמה שנשאר הדם תחת העור האם יכול להאכיל לכלבו והרי זה כמי שמתחיל להוציא ולא הוציא, עכ"ד.

והנה אם באותו הרגע שחבל ונצטרך הדם, והעור מעכב את הדם לזרום החוצה, בא אחד ועשה נקב בעור ועל ידי זה יצא הדם לחוץ נראה פשוט דהאי בתרא לאו מידי עביד, ואין על זה גדר מלאכה כלל, כי הדם אחרי